

LEKTURY POLECANE

ANNA KRUSIEWICZ • URSZULA AMBROZIAK-BERESZCZYŃSKA

➤ **Aneta Załazińska, Michał Rusinek**
Co ty mówisz?! Magia słów,
czyli retoryka dla dzieci
Wydawnictwo Literatura, Łódź 2013

Autorski duet – Aneta Załazińska i Michał Rusinek – proponują niezwykle spotkania (choć w zwykłych okolicznościach) z retoryką. Dwadzieścia dwie opowieści „z życia wzięte”, uzupełnione komiksowymi historyjkami Joanny Rusinek, to swoisty przewodnik dla najmłodszych użytkowników języka. Każdy rozdział dopełniono o tzw. Przypominajki, czyli ważne wskazówki dotyczące sztuki przekonywania, oraz krótki materiał ćwiczeniowy. To sprawia, że książka sprawdzi się zarówno w domu, jak i w szkole. Korzystając z publikacji, dzieci mają szansę dostrzec, że retoryka jako sztuka skutecznego postugiwania się językiem jest wszędzie – w telewizji, w reklamie, w sklepie, w szkole. I dobrze byłoby, gdyby była też sztuką pięknego postugiwania się językiem...

Dodatkową wartością książki jest warstwa ilustracyjna. Od początku do końca czytelnikowi towarzyszy Profesor O`Rety, który jest przewodnikiem po – jakże pasjonującej – historii retoryki.

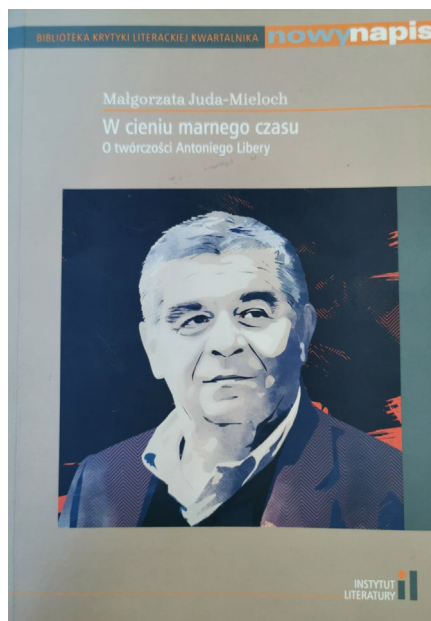
Książka, co oczywiste, napisana jest piękną polszczyzną, mimo że wielokrotnie odnosi się do

sytuacji codziennych. Bogactwo językowe, nietańcza sztuka interpunkcji – wszystko pokazuje, że jako użytkownicy języka mamy olbrzymi wachlarz możliwości. Aby osiąść umiejętność skutecznej komunikacji, warto rozpocząć naukę jak najwcześniej. Z publikacji mogą korzystać już nawet przedszkolaki – z pomocą swoich rodziców i nauczycieli. Starsi uczniowie (nawet już całkiem duzi) znajdą tam bliskie im problemy, których rozwiązanie zależy od językowej sprawności. •

ANNA KRUSIEWICZ – nauczyciel konsultant ds. języka polskiego, historii i WOS w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku.

ANNA KRUSIEWICZ • URSZULA AMBROZIAK-BERESZCZYŃSKA

➤ **Małgorzata Juda-Mieloch**
W cieniu marnego czasu.
O twórczości Antoniego Libery
Instytut Literatury, Kraków 2021

Zawsze mam ją w zasięgu ręki. Od kilku miesięcy poświęcam jej swój wolny czas. Nienasycona wracam do czytanych wcześniej tekstów, wybrzmiewających wciąż nowymi znaczeniami. Pozostaję zwłaszcza pod urokiem przekładów klasycznej poezji, która dzięki Liberze, wystrojona w nowoczesne szaty, zyskuje współczesne, jakże wymowne i uderzające brzmienie. Zajmująca jest też proza biograficzna, prowokująca do myślenia o sposobach postrzegania najbliższych oraz otoczenia, w którym żyjemy. Wreszcie imponujący jest on sam – Profesor Antoni Libera, rzecznik klasycznego humanizmu, autor harmonijnych literackich kompozycji, w których odnajdujemy wielkie pytania o los, o sens i cel istnienia, o szansę pojednania ze światem.

Publikacja Małgorzaty Judy-Mieloch „W cieniu marnego czasu. O twórczości Antoniego Libery”, wydana przez Instytut Literatury w Krakowie w 2021 roku w Bibliotece Krytyki Literackiej kwartalnika

Nowy Napis, jest ucztą duchową dla czytelnika poszukującego w literaturze zarówno arcyzmu, jak i głębszej refleksji nad człowiekiem i światem. To pozycja bardzo potrzebna tym, którzy pragną widzieć szerzej, czuć więcej i rozumieć głębiej. Przydatna okazuje się przede wszystkim zwolennikom szeroko rozumianej humanistycznej edukacji komplementarnej. Znajdą w niej oni i klasyczne, i romantyczne idee w nowej odsłonie: antyczna pokora wobec przeznaczenia zderza się bowiem w dorobku Libery z irracjonalnymi wyobrażeniami ludzkiej egzystencji.

Dla filologów warta poznania jest też droga rozwoju autorki publikacji Małgorzaty Judy-Mieloch. Imponująca i jak najbardziej godna naśladowania: otóż, będąc absolwentką filologii polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, przez wiele lat pracowała jako nauczycielka języka polskiego i konsultant w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu. Doktoryzowała się na podstawie rozprawy „Figura autorytetu w polskich współczesnych tekstach literaturoznawczych”, wydanej pod tytułem „Na ramionach gigantów”. Jest autorką książek o tematyce lokalnej, podręczników, artykułów naukowych i popularnonaukowych, scenariuszy lekcji i rozwiązań z zakresu metodyki języka polskiego. Prowadzi serię poetycką „Biblioteka Świętego Grzegorza z Nazjanzu”, prezentującą polską współczesną poezję sakralną. Za swoją działalność została nagrodzona Laurem Kultury za „arystokrację słowa” oraz Medalem KEN. Mierząc się z dorobkiem profesora Libery, ukazała portret wielkiego erudyty zanurzonego w kulturze europejskiej, z której wyrosły wszystkie jego różnorodne aktywności składające się na nieprzeciętną biografię uczestnika i świadka epoki „marnego czasu”.

Epitet zaczerpnięty z poematu Friedricha Hölderlina „Chleb i wino”, wyjęty ze słynnej skrzydlatej frazy *I w ogóle na co komu w tym marnym czasie poeci*, ma wydźwięk cierpkiej ironii. Należy pamiętać, że poeta pisał je w dobie romantyzmu, w czasach królowania poezji, by ostatecznie w innym swoim wierszu pt. „Wspomnienie” skonstatować: *Wszelako co się ostaje, ustanawiają poeci*. Marny

LEKTURY POLECANE

czas, w cieniu którego dojrzewa i tworzy Libera, jest zatem czasem absurdalnym, jedynym poddanym naszemu doświadczeniu. Czasem, dzięki wysiłkowi intelektualnemu i pracy naukowej, publicystycznej, translatorskiej, a wreszcie popularyzatorskiej – właśnie ocalonym.

Publikacja składa się z pięciu rozdziałów opisujących kolejno: biografię, drogę twórczą, propozycje interpretacji wybranych utworów: powieści „Madame”, prozy autobiograficznej „Godot” i jego cień i tryptyku nowelistycznego „Niech się panu darzy”. Obok bibliografii twórczości Antoniego Libery mamy też wykaz najważniejszych realizacji dramatów Samuela Becketta w jego reżyserii oraz antologię utworów oryginalnych, wybrane teksty publicystyczne oraz mistrzowskie przekłady poezji – od Sofoklesa do Becketta, a właściwie do Paula Celana, którego wirtuozerskie tłumaczenie „Fugi śmierci” poprzedzone jest esejem „Warsztat tłumacza”. Twórczość translatorska obejmuje wybrane utwory klasyków światowej poezji, m.in.: Sofoklesa, Horacego, Shakespeare’a, Racine’a, Goethego, Schillera, Hölderlina, Wordswortha, Collina, Newmana, Baudelaire’a, Wilde’a, Yeatsa, Rilkego, Apollinaire’a, Joyce’a, Eliota, Larkina, Becketta i Celana. Musimy się zgodzić z autorką, że *kształtowana latami na najlepszych wzorach wrażliwość Libery dała literaturze polskiej plon obfity i wysokiej próby*.

Książka, napisana z pasją i atencją wobec licznych dokonań Libery w kulturze nie tylko rodzimej, chce – by posłużyć się słowami autorki – *odstąpić intrygujące sensy wszyte przez pisarza pod podszewkę tekstowej materii*. Jest dowodem wrażliwości na intertekstualne uwikłania prozy Libery i przenosi dyskurs interpretacyjny ponad powierzchnię utartych stereotypów i powierzchownych skojarzeń. Jako pozycja polifoniczna rodzi w czytelniku pytania: Jak rozszyfrować wielość sensów w gąszczu znaczeń? Na którym z głosów z niej dochodzących się skupić?

Libera, wychowany w klimacie wartości kultywowanych w środowisku inteligencji z ducha przedwojennej, jest człowiekiem zorientowanym na język. Uważa, że istniejemy poprzez język i całe dziedzictwo kulturowe, cała rzeczywistość dokonuje się w języku. Jak pisze w „Radykalnym sceptycyzmie”, powtarzając jak mantrę za swoim ojcem naukowcem o korzeniach żydowskich: *Jedyną rzeczą, która mnie określała, był język – język polski i wszystko, co przyniosł. Zasadniczym punktem ciężkości twórczości Libery jest praca w języku, eksploatawanie go na wszelkie możliwe sposoby i ciągłe wzbogacanie go poprzez włączanie w jego krąg peret piśmiennictwa światowego, także poprzez eksponowanie ich urody przez wydobywanie z nich melodii, którą słyszy dzięki wykształceniu muzycznemu*.

Dzieło Libery staje się, w moim odczuciu, lekarstwem na współczesny kryzys duchowości, dotyczący zwłaszcza młode pokolenie. Widzimy, jak wartości humanistyczne idą za scjentyzmem, a ateizm i materializm odzierają człowieka z duchowości. Libera, z konsekwencją wynikającą ze spójności wewnętrznej, niczym dawniej Immanuel Kant głosi swój własny imperatyw moralny, który można zamknąć w słowach: *Docieraj do głębi znaczeń, dąż do prawdy!* •

URSZULA AMBROZIAK-BERESZCZYŃSKA – nauczycielka języka polskiego i twórczości, egzaminator maturalny oraz doradca metodyczny w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku. Interesuje się koncepcją nauczania komplementarnego *blended learning*. Zajmuje się aksjologią w nauczaniu, propagowaniem postaw i wartości prospołecznych.